

IN MEMORIAM

Rovasti Johannes Seppälä (1944–2017)

Rovasti Johannes Seppälä nukkui rauhallisesti pois kotonaan Knivstassa 73 vuoden iässä 17.8.2017. Tukholman kreikkalaisen seurakunnan Pyhän Georgios Voittajan kirkon ja Uppsalan Apostoli Paavalin kirkon pappina pitkään työskennellyt isä Johannes Seppälä ansioitui erityisesti jumalanpalvelustekstien suomentajana. Hänen ainutlaatuisen laajasta suomennostyöstään mainitakoon muiden muassa *Apokryfiset evankeliumit*, *Oktoehos*, *Minea*, *Pentekostarion*, Johannes Siinailaisen *Portaat*, Pyhän Johannes Damaskolaisen kirjoitukset *Ikoneista* ja *Ortodoksisen uskon tarkka esitys* 1–4, *Gerontikon* sekä *Jerusalemmin uskontunnustus*.

Johannes Seppälä syntyi 21.5.1944 Tampereella luterilaiseen musiikki- ja pappissukuun. Seppälän vanhemmat olivat Tampereen tuomiokirkon urkuri, diplomiurkuri Heikki Juhani Seppälä (1922–1990) ja näyttelijä Kielo Seppälä (os. Keihäs, 1926–1990). Isoisä Kaarle Heikki Seppälä (1881–1959) toimi Tampereen tuomiokirkkoseurakunnan kirkkoherrana ja isoäiti Anna Karolina Levón (1888–1981) musiikinopettajana. Johannes Seppälä sai verenperintönä musikaalisuuden ja tarkan sävelkorvan. Musikaalisuus auttoi erityisesti kielten nopeassa omaksumisessa.

Johannes Seppälä kirjoitti ylioppilaaksi 1964 Tampereen klassillisesta lyseosta ja kiinnostui kreikan kielestä jo varhain. Tie johti ortodoksisen kirkon jäseneksi. Aluksi Seppälän oli määrä lähteä opiskelemaan Romaniaan, jossa Tampereen ortodoksisen seurakunnan silloinen kirkkoherra Väinö Ihatsu oli opiskellut. Seppälä oli itsenäisesti opetellut romanian kielen alkeet ja ymmärsi vaivattomasti kieltä myöhemminkin.

Johannes Seppälä vihittiin diakoniksi Lappeenrannassa 1.10.1967 ja papiksi Ateenassa kesäkuussa 1972. Seppälä opiskeli teologiaa Ateenan yliopistossa ja suoritti PTh (Ptyhiouhos Teologias) -tutkinnon 1971. Hän toimi 1967–1969 diakonina Pyhän Markus Eugenikoksen kirkossa ja Ateenan venäläisessä kirkossa.

Kreikassa hän tapasi tulevan puolisonsa (v:sta 1967) Hilikka Hakamiehen, joka oli Ateenassa opiskelemassa ortodoksista kirkkomusiikkia. Johannes Seppälän huonetoiverina Ateenassa asui japanilainen teologianopiskelija

ja ikonimaalari Petros Sasaki, jota Seppälät houkuttelivat muuttamaan Suomeen. Arkkipiispa Paavali kutsuikin Seppälöiden neuvosta Sasakin Kuopioon. Sasakin vaikutuksesta ikonitaide nousi aivan uudelle tasolle Suomessa.

Ortodoksisen kirjallisuuden julkaisuneuvoston (OKJ) sihteerinä Johannes Seppälä toimi 1970–1976. Yhteistyö ja ystävyys Petri Piironen kanssa oli myös hedelmällistä. Vuonna 1973 Seppälä oli ortodoksisen kirkon edustajana Suomen luterilaisen kirkon raamatunkäännöskomiteassa. Kuopion ortodoksisen pappisseminaarin teologisten aineiden opettajana hän työskenteli 1972–1977. Ortodoksisen teologian opetuksen siirryttyä Joensuun yliopistoon Johannes Seppälä toimi vielä systemaattisen teologian vs. professorina 1991–1993.

Vuonna 1977 Johannes Seppälä muutti perheineen Uppsalaan ja aloitti työnsä kreikkalaisen seurakunnan pappina Ruotsin ja koko Skandinavian metropoliitan Pavloksen (Menevisoglou) kutsusta. Isä Johannes Seppälä oli paitsi seurakunnan arvostettu ja ahkera pappi myös metropoliitta Pavloksen luottohenkilö ja sihteeri liki 40 vuoden ajan. Isä Johannes kastoi elämänsä aikana tuhatkunta kreikkalaista lasta ja toimitti palveluksia aina Göteborgia myöten. Kun Johannes Seppälän teologian professuurin hoitaminen ja Hilikka Seppälän kirkkomusiikin professuurin (vuodesta 1993) hoitaminen Joensuun yliopistossa vaativat viikoittaista matkustamista Suomeen, Seppälät muuttivat Knivstaan lähemmäksi Tukholmaa. Metropoliitta Pavloksen jäätyä 2014 eläkkeelle siirtyi eläkkeelle myös isä Johannes.

Johannes Seppälä oli ainutlaatuinen tietopankki teologian ja kääntämisen alalla, laajasti sivistynyt, älykäs, työteliäs, nopea – ja äärimmäisen vaatimaton. Hän ei koskaan pyytänyt uurastuksestaan rahallista palkkaa, vaikka ison perheen elättämiseen varoja olisi tarvittukin. Rovastin arvo sekä koruristin ja epigonaation kanto-oikeus 1988 ja Pyhän Karitsan ritarikunnan mitalit eivät nöyrää jumalanpalvelijaa ylpistäneet. Viime vuosina Johannes Seppälän työpanosta rajoitti näön heikkeneminen. Hoidot autoivat hiukan, ja kesällä 2017 Hilikka Seppälä saattoi kertoa ilouutisen, että isä Johannes oli aloittanut keskeytyksessä olleen suomennostyön uudelleen. Työ kuitenkin katkesi yllättävään kuolemaan. Viimeisiksi käännöksiksi ilmeisesti jäivät Ivironin Jumalanäidin ikonin juhlan tropari ja kontakki.

Johannes ja Hilikka Seppälän lämmin huumori on jättänyt jälkipolville monta hauskaa anekdoottia. Toisinaan ne liittyvät rakkaisiin eläimiin, kissoihin. Hilikka Seppälä kirjoitti viime maaliskuussa allekirjoittaneelle: “Ehkä unohdin mainita, että Johannes oli joskus luetteloidessa Ultunan kirjaston

tsaarien ajoista peräisin olevaa aineistoa ja hänen tehtävänsä oli kirjoittaa lyhyt sisältö kirjan tieteellisyydestä. Ne kirjat, joita hän ei hyväksynyt tieteellisiksi, poltettiin. Tällaisia tuli viikossa useita särkejä. Mutta siellä oli kirja, joka alkusanoissaan ilmoitti, että kissalla on kauniit silmät. Tietysti hän lueteloi tämän kirjan jätettävien tieteellisten joukkoon, kun tämä asia on ehdoton totuus. En tiedä, mitä siihen kuvaukseen tuli, ehkä vain 'Mirrin silmät', tai 'Mirri ajan ja aikakausien edustajana'. Täältä neljä mirriä [Hilkka, Johannes ja perheen kissat Nikotina ja Alvedonna] tervehtii Sinua ja omaasi [Aurora-kissaa].” Seppälöiden kissojen nimissäkin on elämänläheistä huumoria. Nikotina on saanut nimensä nikotiinista ja Alvedonna Alvedon-särkylääkkeestä.

Puoliso, lapset, lastenlapset ja lastenlastenlapset, sukulaiset, ystävät ja opiskelijat vuosikymmenten varrelta sekä Ruotsin kreikkalaiset ja Suomen ortodoksit jäävät lämmöllä ja kiitollisuudella kaipaamaan tuonilmaisiin kutsuttua isä Johannesta. Olkoon isä Johanneksen muisto ikuinen! Pyhä edelläkävijä ja kastaja Johannes, rukoile isä Johanneksen sielun puolesta!

Seija Lappalainen

Johannes Seppälän käännöksiä ja julkaisuja

- Koptilainen Tuomaan evankeliumi, 1978
 Jaakobin, Nikodemuksen ja Tuomaan apokryfiset evankeliumit, 1978
 Apokryfiset evankeliumit, 1979, 1980, 2008
 Ehtoollisrukoukset, 1979
 Johannes Edelläkävijän laskeutuminen kuolemaan, 1980
 Johannes Damaskolainen, Ortodoksisen uskon tarkka esitys 1–2, 1980
 Pietarin evankeliumi sekä Pietarin ja Andreaan teot, 1981
 Etiopialainen Eenokin kirja, 1982
 Johannes Seppälä & Petri Piironen, Mooseksen ilmestyskirja, 1982
 Paikallissynodien kanonit, 1983
 Oktoehos, 1983
 Akatistoshymni Pyhälle Hengelle, 1983
 Gerontikon eli Pyhien vanhusten sanomaa, 1984
 Johannes Damaskolainen, Ikoneista, 1986
 Johannes Siinailainen, Portaat, 1986
 Pyhien isien kanonit, 1986
 Kristuksen syntymän kontakki, 1986
 Johannes Damaskolainen, Ortodoksisen uskon tarkka esitys 3, 1987
 Rukouskanonit, 1988
 Johannes Damaskolainen, Ortodoksisen uskon tarkka esitys 4, 1989
 Pyhän apostoli Jaakobin, Herran veljen, jumalallinen liturgia, 1989
 Uskon ohjeeksi, 1990 (ruots. Min ortodoxa tro, 1995)
 Puupalasta Jumalan kuvaksi, 1990
 Johannes Seppälä & Petri Piironen, Pyhä Nektarios: Ihmeidentekijä aikanamme, 1992
 Kahdentoista patriarkan testamentit, I Esran kirja, Esran ilmestys, 1994
 Johannes Moskos, Niitty: kertomuksia taivaallisen ruusutarhan elämästä, 1998
 Pentekostarion, 1999
 Minea, 1999
 Mystagogiset opetukset, Erga 1999
 Pendektes, 130 lukua Herran käskyjä selityksineen ja niihin liittyvine opetuksineen, 2002
 Puhe siitä, kun Eutropios [...], Erga 2005
 Isien kuoro, 2010
 Jerusalemin uskontunnustus. Kyrillos Jerusalemilaisen katekeesit, 2013